

ANALIZA – EXPRES A CREȘTERII ECONOMICE ȘI A STABILITĂȚII FINANCIARE A ÎNTRINDERII

*conf. univ., dr., ASEM,
Neli Muntean*

In this article is described and proposed an applicative model of economic growth and financial stability express-analysis. This model is applied in order to increase the efficiency of the entire process of taking decisions. It will contribute to the growth of information accuracy and effectiveness regarding financial stability of the enterprise.

Analiza stabilității financiare este o problemă destul de importantă și actuală atât la nivel de întreprindere, cât și la nivel de țară.

Este evident faptul că stabilitatea financiară a unei țări presupune în primul rând stabilitatea financiară a fiecărei întreprinderi în parte. Astfel, problema respectivă poate fi formulată în felul următor: ***de la o întreprindere financiar stabilă, spre o țară financiar stabilă.***

Analiza stabilității financiare a oricărui agent economic este cea mai de vază caracteristică a activității și a bunăstării financiar – economice a acestuia, presupune analiza rezultatului dezvoltării sale curente, și de perspectivă, conține informația necesară pentru investitor, concomitent reflectă capacitatea întreprinderii de a face față datoriilor și obligațiilor sale și stabilește mărimea surselor necesare pentru o dezvoltare durabilă.

Totodată, posibilitatea întreprinderii de a face față datoriilor și obligațiilor sale la un anumit moment se deosebește esențial de existența unei lichidități echilibrate în timp.

Astfel, pentru atingerea stabilității financiare este necesară o valoare bine determinată a capitalului propriu, o corelație admisibilă între capitalul propriu și împrumutat, între activele financiare și nefinanciare. În acest caz se respectă condiția existenței unei activități rentabile și a unei stabilități financiare. În așa mod, structura capitalului propriu va corespunde unei creșteri economice, iar sursele proprii sub formă monetară vor fi suficiente pentru a face față datoriilor și obligațiilor.

Drept sursă de informație pentru efectuarea analizei respective servesc datele Bilanțului Contabil sau datele Balanței de verificare. Deoarece Bilanțul Contabil este cea mai disponibilă și răspândită sursă de informație, analiza – expres este, uneori, singura modalitate de evaluare a activității economico-financiare a întreprinderii. În cazul unei astfel de analize, prioritate i se acordă tendințelor și direcțiilor de dezvoltare a activității întreprinderii.

Ținând cont de acea circumstanță, că situația economico – financiară a întreprinderii sau a proiectului este legată nemijlocit de valoarea capitalului propriu, inclusiv componentele lui monetare și nemonetare, devine clar, că dezvoltarea durabilă și financiar stabilă condiționează o creștere economică și în felul acesta, determină direcțiile, tendințele și posibilitățile de dezvoltare a activității. Prin urmare, odată ce există o sporire nenegativă a capitalului propriu, există, deci, și o creștere economică.

Evident, că creșterea economică și stabilitatea financiară sunt noțiuni destul de apropiate. Totodată, dacă creșterea economică este reflectată prin ritmurile de creștere, atunci stabilitatea financiară – prin punctul de echilibru financiar.

De aceea, pentru o dezvoltare durabilă a întreprinderii este necesară o asemenea creștere economică, care ar păstra și chiar consolida stabilitatea financiară a acesteia.

De aici reiese, că creșterea economică reprezintă stabilitatea financiară echilibrată în timp. Cu alte cuvinte, dacă corelațiile dintre ritmurile de creștere a indicatorilor sunt îndeplinite în perioada

curentă, ceea ce garantează o dezvoltare durabilă, atunci aceste corelații, echilibrul și stabilitatea financiară se vor păstra și în perioada ulterioară.

În rezultat, condiția creșterii economice apare în calitate de funcție cu destinație specială a stabilității financiare a întreprinderii sau a proiectului, iar în calitate de restricții participă sursele sub formă monetară și nemonetară. Totodată restricțiile de utilizare a acestor surse se stabilesc pentru fiecare direcție de întrebuițare a lor.

În final se impun restricții stringente, care presupun ca stabilitatea financiară să fie asigurată, doar în caz dacă cheltuielile vor fi reglementate, direcțiile de utilizare - condiționate, iar veniturile și sursele acestora - garantate.

De aceea, pentru determinarea tendințelor de dezvoltare economică vom construi lanțuri de indicatori, la baza cărora stau ritmurile de creștere (R). Aceste ritmuri de creștere arată modificarea unui indicator la sfârșitul perioadei de gestiune în comparație cu valoarea lui la începutul perioadei de gestiune sau compararea valorii programate cu cea efectivă.

Fără îndoială, că ritmul de creștere a capitalului propriu trebuie să fie de o valoare maximă, care ar depăși valoarea celorlalți indicatori, iar ritmul de creștere a datoriilor, invers, de o valoare minimă. De aici reiese, că tot patrimoniul trebuie să se dezvolte cu ritmuri mai înalte în comparație cu datoriile totale, dar nu atât de repede, ca capitalul propriu.

$$\mathbf{R_{CPr} > R_{TA} > R_{TD}}, \text{ unde:} \quad (1)$$

$\mathbf{R_{CPr}}$ reprezintă ritmul de creștere a capitalului propriu;

$\mathbf{R_{TA}}$ - ritmul de creștere a patrimoniului întreprinderii (total activ);

$\mathbf{R_{TD}}$ - ritmul de creștere a total datorii (capitalul împrumutat).

În același timp capitalul propriu se află într-o legătură strânsă cu activele nefinanciare și patrimoniul sub formă nemonetară, iar datoriile – cu activele financiare și patrimoniul sub formă monetară:

$$\mathbf{R_{CPr} > R_{ANF} > R_{ANM}} \quad (2)$$

iar

$$\mathbf{R_{TD} < R_{AF} < R_{AM}}, \text{ unde:} \quad (3)$$

$\mathbf{R_{ANF}}$ - ritmul de creștere a activelor nefinanciare (activele pe termen lung cu excepția investițiilor pe termen lung, stocurile de mărfuri și materiale, creanțele pe termen scurt și alte active curente);

$\mathbf{R_{ANM}}$ - ritmul de creștere a activelor sub formă nemonetară (activele pe termen lung, stocurile de mărfuri și materiale, creanțele pe termen scurt și alte active curente);

$\mathbf{R_{AF}}$ - ritmul de creștere a activelor financiare (investițiile pe termen lung și scurt, cât și mijloacele bănești);

$\mathbf{R_{AM}}$ - ritmul de creștere a activelor monetare (investițiile pe termen scurt, și mijloacele bănești).

Prin urmare, modelul general al creșterii economice poate fi reprezentat în formă desfășurată luând în considerare că corelațiile și tendințele dezvoltării sunt distribuite de la valoarea maximă spre valoarea minimă, iar fiecare dintre indicatorii examinați obține un loc strict determinat în lanțul general:

$$\mathbf{R_{CPr} > R_{AM} > R_{AF} > R_{TA} > R_{ANF} > R_{ANM} > R_{TD}} \quad (4)$$

Acest model al creșterii economice îmbină temeinic patrimoniul propriu cu cel împrumutat, activele financiare cu cele nefinanciare, atât sub formă monetară, cât și cele sub formă nemonetară. Un loc deosebit i se atribuie surselor proprii sub formă monetară și respectării condiției echilibrului financiar, precum și a scopului inițial de consolidare a situației financiare a întreprinderii.

Implicit, stabilirea valorilor concrete ale ritmurilor de creștere economică este sarcina serviciului financiar al întreprinderii. Totuși, nu mai puțin semnificativ este respectarea ordinii corelațiilor dintre ritmurile de creștere (ordinii etalon a indicatorilor).

Pentru ilustrarea modelului creșterii economice vom expune valorile efective ale ritmurilor de creștere ale indicatorilor, calculate în perioada de gestiune, apoi le vom distribui. În rezultat vom obține un lanț de indicatori, fiecare dintre care ocupă un loc bine determinat. În acest sens lanțul dat formează ordinea etalon a indicatorilor. Totodată fiecărui indicator îi corespunde un rang etalon.

Într-adevăr, dacă ritmurile creșterii economice sunt amplasate într-o anumită consecutivitate, care asigură stabilitatea financiară, atunci valorile lor efective, de asemenea, ar trebui să fie amplasate de la valoarea cea mai mare până la valoarea cea mai mică. Celui mai mare ritm de creștere (ritmului de creștere al capitalului propriu) i se va atribui și rangul cel mai mare (nr.1), iar celui mai mic ritm (ritmului de creștere al datoriiilor) i se va atribui rangul cel mai mic (nr.7). Analogic, pentru determinarea rangurilor efective este necesar de calculat valorile efective ale ritmurilor de creștere, vezi tabelul 2, iar apoi de le aranjat.

Pentru comoditate lanțul etalon al indicatorilor și valorile efective ale rangurilor se pot prezenta sub formă de tabel șah (7x7). În acest tabel rangurile etalon (R) sunt amplasate pe diagonală, de la stânga în ordine descrescătoare, de la rangul cel mai mare spre cel mai mic, iar rangurile efective (E) – în corespundere cu valoarea lor. (vezi tabelul 3).

De aici reiese, că orice deviere a rangului efectiv de la cel etalon permite de a ne face o concluzie evidentă despre depășirea sau întârzierea ritmului efectiv de creștere al indicatorului de la valoarea lui etalon.

Deși, valorile ritmurilor etalon ale creșterii economice în lanțul dat nu sunt stabilite, comparațiile consecutive ale rangurilor efective cu cele etalon permit în formă simplificată a conchide despre situația economico – financiară prosperă sau nefavorabilă a întreprinderii sau a deciziei de investiție.

Modelul prezentat poartă, într-o măsură oarecare, un caracter destul de „standard”, invariant, și poate servi drept bază pentru analiza și evaluarea complexă a creșterii economice și a stabilității financiare în condițiile dezvoltării relațiilor de piață.

În continuare (vezi tabelele 1, 2 și 3) vom examina implementarea în practică a acestui model, destinat analizei stabilității financiare și determinării creșterii economice, elaborat nemijlocit pentru datele unei întreprinderi ce desfășoară o activitate de producție în baza datelor inițiale din *Bilanțul Contabil*.

Tabelul 1

Ritmul de creștere a indicatorilor de bază incluși în modelul creșterii economice al întreprinderii în dinamică

Indicatori	Anul precedent	Anul de gestiune	Ritmul de creștere (coef.),puncte
A	1	2	3
Capital propriu	235071163	287973363	1,2250
Total datorii	103905634	68657421	0,6608
Total activ	338976797	356630784	1,0581
Active nefinanciare (activele pe termen lung cu excepția investițiilor pe termen lung, stocurile de mărfuri și materiale, creanțele pe termen scurt și alte active curente)	337042507	355058547	1,05345
Active sub formă nemonetară (activele pe termen lung, stocurile de mărfuri și materiale, creanțele pe termen scurt și alte active curente)	337260082	355276122	1,05342
Active financiare (investiții pe termen lung și scurt, cât și mijloacele bănești)	1934290	1572237	0,8128
Active monetare (investițiile pe termen scurt și mijloacele bănești)	1716715	1354662	0,7891

După ce s-a determinat ritmul de creștere a indicatorilor nominalizați în tabelul 1, se va proceda la evidențierea propriu-zisă a rangurilor etalon și efective pentru întreprinderea analizată în dinamică.

Tabelul 2

Determinarea rangurilor efective

Ritmul etalon	R_{CPr}	R_{AM}	R_{AF}	R_{TA}	R_{ANF}	R_{ANM}	R_{TD}
Rangul etalon	1	2	3	4	5	6	7
Ritmul efectiv	1,2250	0,7891	0,8128	1,0581	1,05345	1,05342	0,6608
Rangul efectiv	1	6	5	2	3	4	7

Tabelul 3

Prezentarea grafică a rangurilor etalon și efective

Ritmurile creșterii	Rangurile						
	1	2	3	4	5	6	7
R_{CPr}	R=E						
R_{AM}		R				E	
R_{AF}			R		E		
R_{TA}		E		R			
R_{ANF}			E		R		
R_{ANM}				E		R	
R_{TD}							R=E

Comparația în dinamică a rangurilor etalon cu cele efective în exemplul nostru arată, că ritmul cel mai mare de dezvoltare, iar împreună cu el și rangul efectiv, obține capitalul propriu, ceea ce corespunde ordinii etalon și se apreciază pozitiv.

Totuși, activele sub formă monetară și cele financiare, valorile cărora trebuie, de fapt, să fie cele mai mari, rămân în urmă în dezvoltarea sa, iar activele totale, activele nefinanciare, cât și cele sub formă nemonetară primesc o dezvoltare devansatoare în comparație cu valorile lor etalon.

Circumstanța dată mărturisește despre existența riscului aferent unei structuri neeficiente a activelor întreprinderii conform gradului de lichiditate, despre zona intensității economico – financiare, despre necesitatea aducerii ritmurilor efective de creștere în corespundere cu rangurile lor etalon.

În condițiile dezvoltării relațiilor de piață existența unei structuri neeficiente a activelor întreprinderii conform gradului de lichiditate se poate răsfrânge negativ asupra solvabilității și reputației întreprinderii și chiar poate să ducă la faliment. Astfel, cu cât mai inadecvată este această structură, cu atât stabilitatea financiară a întreprinderii este mai redusă și este mai înalt nivelul riscului acesteia.

Prin urmare, orice încălcare a corelațiilor stabilite duce nemijlocit la înrăutățirea situației economico – financiare a întreprinderii, la creșterea intensității, insuficienței surselor proprii. Dimpotrivă, respectarea severă a corelațiilor impune garantează îmbunătățirea situației economico – financiare, atingerea zonei de stabilitate financiară și consolidarea tendințelor pozitive de dezvoltare.

Bibliografie

1. Balanuță Vladimir, Diagnosticul financiar al activității firmei.// Editura departamentului Editorial-poligrafic ASEM, 2001.- 55 p.
2. Niculescu M., Diagnostic financiar – vol.2.// Editura Economica, București, 2005. -384 p.
3. Țiriulnicova N., Analiza rapoartelor financiare:[manual]/ Natalia Țiriulnicova, Valentina Paladi, Ludmila Gavriluc, etc.// Ch.:F.E.-P.”Tipogr. Centrală”, 2004. – 384 p.
4. Erich A. Helfent, Techniques of financial analysis, 6th edition.// IRWIN, 1987, Homewood, Illinois, pp. 161-235.
5. Грачев А.В., Анализ и управление финансовой устойчивостью предприятия.// М.: Изд-во «Финпресс», 2002. – 208 p.
6. Савицкая Г.В., Анализ хозяйственной деятельности предприятия: учеб.// М.: Инфра-М, 2004 – 425 с.